

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 617.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245215484896.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Digteren *Chaucer*, hvis morsomme Fortællinger (*Canterbury Tales*) var blevet Engelskmændenes »Læsebog,« havde saaledes vist nok ikke i det *Femtende* Aarhundrede faaet nogen Ligemand, men dog fundet mange Efterlignere, blandt hvilke *John Lydgate*, under *Henrik den Sjette*, var særdeles frugtbar og alt i *Edvard den Fjerdes Tid* var *Bogtrykker-Konsten* kommet til Engeland, med *Villiam Caxton* fra *Kent*, som lærde at kiende den ovre i *Nederlandene* hos 618 Kong *Edwards Søster Margrethe*, gift med *Carl Vovehals*. Ved *Erasinus*, som (1498-1516) oftere besøgte Engeland og blev høilig beundret saavel ved Hoffet som paa Høiskolerne, fik man Øie paa *Tydskland*, saa *Luthers Færd* og Skrift gjorde ligefra Begyndelsen stor Opsigt paa *Øen*, og medens saavel den berømte *Kantsier, Thomas More*, som *Kong Henrik*, skrev imod ham, fandt *Luther* ogsaa mange Beundrere i *Engeland*, hvoriblandt de første Udgivere af det Engelske Ny Testament: *Tyndal* og *Frith*, og *Cranmer*, siden *Ærkebiskop af Canterbury*, er blevet mest navnkundige. Alle Tre endte paa *Baalet*, men *Cranmer* spillede dog først baade under *Kong Henrik* og hans umyndige Søn en Hoved-Rolle ved den *Wælske* Reformation, thi vel hældede han langt mere til den *Tydske Side* end Tyrannen ellers taalde, men ham blev det tilgivet, i Betragtning af hans fuldkomne Rettroenhed, hvad Hoved-Lærdommene angik: *Christeligheden* nemlig af alle *Henriks* Giftermaal og Skilsmisser, og *Ægtheden* af hans selvgjorte Fuldmagt til at beherske *Christi Kirke* i *Engeland*, som han behagede. Under *Edvard den Sjette*, som døde ung (1553), og blev aldrig Konge meer end af Navn, herskede *Cranmer* saagodtsom enevældig i *Kirke-Sagerne*, og indførte, ved de under *Henrik den Ottende* brugelige Midler, en *Alterbog, Lærebog, Prækenbog* og heel *Gudstjeneste* efter sit Hoved, der lignede *Calvins* langt meer end *Luthers*; men han maatte dyrt betale den korte Fornøjelse, da den *Spanske Cathrines* Datter *Marie* kom paa Thronen, thi da blev *Cranmer* ikke blot En af de Mange, men En af de Første, hun lod kaste paa *Baalet*, som et Brænd-Offer til sin Moders Skygge, til sin himmelske *Navner*, og til alle Helgene, for den *Ære*, de havde savnet og den *Skam*, de havde lidt.